

GUIA D'AVALUACIÓ DE RISCOS PER A PETITES I MITJANES EMPRESES

3. ELS DOCUMENTS

3.1. IMPRÈS "IDENTIFICACIÓ GENERAL DE RISCOS"

3.1.1. Concepte

La identificació general de riscos ha de comprendre tots els llocs de treball de l'empresa.

Per "lloc de treball" cal entendre el conjunt de totes les operacions desenvolupades per un o més treballadors al llarg de la seva jornada laboral. En aquest sentit, un lloc de treball determinat agrupa tots els treballadors que realitzin les mateixes funcions i estiguin sotmesos als mateixos riscos.

Cal tenir present, a l'hora d'avaluar els riscos, les diferències que hi poden haver entre màquines, eines, substàncies o productes aparentment similars des del punt de vista tecnològic, però amb possibles diferències significatives quant a la seguretat i salut dels treballadors, en funció dels sistemes o mecanismes de protecció que incorporin i/o de les característiques de les persones que hi treballin (possible presència de treballadors que han de ser objecte de protecció especial, d'acord amb el paràgraf segon del punt 2).

Exemple 1: Conjunt de 10 premses d'ídèntiques característiques tècniques -totes les quals disposen del mateix sistema de protecció mitjançant un doble comandament-en les quals treballen 10 treballadors al llarg de tota la jornada laboral. S'ha detectat únicament un possible risc per exposició al soroll.

- Lloc de treball: Premses.
- Riscos: Exposició al soroll (codi 28).
- Treballadors exposats: 10

Exemple 2: El mateix cas anterior amb la diferència, però, que l'última premsa (núm. 10) no disposa de la protecció indicada:

- Lloc de treball: Premses núm. 1 a 9.
- Riscos: Exposició al soroll (codi 28).
- Treballadors exposats: 9

- Lloc de treball: Premsa núm. 10
- Riscos: Atrapaments per o entre objectes (codi 11).
- Exposició al soroll (codi 28).
- Treballadors exposats: 1

3.1.2. Com emplenar l'imprès

a) Dades identificatives de l'empresa

- CNAE: Codi corresponent de la *Classificació nacional d'activitats econòmiques de 1993*, amb 3 dígits.
- CCC: Codi del compte de cotització a la Seguretat Social.

b) Dades de l'avaluació

-Tipus: Inicial (AI), addicional (AA) o revisió (AR). Vegeu el punt 4.
-Realització: Nom de l'entitat o de la persona que l'ha realitzat.

c) Lloc de treball

Cal fer una relació de tots els llocs de treball de l'empresa, amb independència que tinguin o no riscos associats. S'ha d'assignar a cada lloc de treball, a la casella prevista a l'efecte, un número d'ordre correlatiu, començant per l'1.

d) Forma d'accident

S'assenyalaran amb una creu (x) tots els tipus d'accidents de treball que, previsiblement, es puguin produir en funció de les condicions de treball existents, d'acord amb els codis que figuren a l'annex I (de l'1 al 26) i la zona inferior del propi imprès, els quals recullen la relació de formes d'accident emprades pel Departament de Treball en les estadístiques de sinistralitat laboral.

e) Tipus de malalties de treball

S'ha d'assenyalar amb una creu (x) tots els tipus de malalties ocasionades pel treball que, previsiblement, es puguin produir en funció de les condicions de treball existents, d'acord amb els codis que figuren a l'annex II (del 27 al 30) i a la zona inferior de l'imprès.

f) Situacions especials

S'ha d'assenyalar amb una creu (x) l'existència de riscos específics (o de risc incrementat) per als treballadors amb sensibilitats especials (SE) –incloent-hi els disminuïts físics, psíquics o sensorials-; les dones en situació d'embaràs o lactància (MA), i menors de divuit anys (ME).

g) Signatura i segell

Cal fer constar la signatura de la persona que hagi realitzat l'avaluació i, si escau, el segell de l'entitat a què pugui pertànyer, així com la data en la qual s'hagi finalitzat l'informe de l'avaluació.

3.1.3. Riscos generals

Quan a l'empresa o centre de treball s'hagin detectat riscos generals que afectin simultàniament persones que ocupin llocs de treball diversos i no es puguin relacionar amb cap d'aquests llocs en concret, s'ha d'utilitzar aquest mateix imprès -a partir de l'últim lloc de treball estudiat- i s'ha de seguir el procediment anteriorment descrit, prenent, però, la precaució d'informar sobre la ubicació del risc i fent constar a la casella corresponent que es tracta d'un lloc de treball "inespecífic". Tota la resta del procediment d'avaluació i planificació s'ha de fer exactament igual que el cas de riscos directament associats a llocs de treball concrets (vegeu els apartats 3.2. i següents).

Exemple 3: Existència de greixos al terra del passadís de la nau A.

- "Lloc de treball": Inespecífic: Passadís nau A.

- "Forma d'accident": Cal assenyalar amb una creu (x) el codi 02 (caiguda de persones al mateix nivell)

3.2. IMPRÈS “VALORACIÓ DE RISCOS”

3.2.1. Concepte

L'avaluació de riscos s'ha de fer en tots els llocs de treball (i únicament en aquests) on la identificació general hagi posat de manifest l'existència d'algun tipus de risc -punts d), e) i f) de l'apartat anterior-, cadascun dels quals s'ha de valorar per separat.

3.2.2. Com emplenar l'imprès

a) Lloc de treball

Cal identificar el lloc de treball i indicar a la casella prevista a l'efecte (extrem esquerre) el mateix número d'ordre que li ha estat assignat a l'imprès d'identificació general.

b) Treballadors exposats

S'ha d'indicar el nombre total de treballadors corresponent a aquest lloc de treball.

c) Identificació de riscos

S'han d'especificar tots els riscos que s'han fet constar a l'imprès d'identificació general de riscos, incloent-hi aquells que puguin afectar treballadors amb situacions especials (vegeu 3.1.2.f).

d) SE, MA i ME

S'ha de marcar amb una creu (x) els riscos específics d'aquests col·lectius o dels que, sense ser específics, puguin incrementar-se per a aquests treballadors.

e) Probabilitat

Aquest apartat s'ha d'omplir quan es tracti de riscos que no es puguin mesurar. (Vegeu l'apartat g.1 i següents).

S'ha d'estimar la probabilitat de materialització del risc i classificar-la com a "baixa", "mitjana" o "alta".

f) Severitat

Aquest apartat, igual que l'anterior, s'ha d'omplir només quan es tracti de riscos que no es puguin mesurar. Vegeu l'apartat g.1.

S'ha d'estimar la probable severitat de les conseqüències (danys per a la salut) en cas de materialització del risc i classificar-la també com a "baixa", "mitjana" o "alta".

g) Valoració del risc

Cal distingir les situacions següents:

g.1) Riscos valorables per estimació

En els casos on els riscos no puguin ser valorats per mesurament, s'estimaràn en funció de la probabilitat i la severitat previsibles, d'acord amb les combinacions següents:

PROBABILITAT				
S E V E R I T A T		BAIXA	MITJANA	ALTA
	BAIXA	MOLT LLEU	LLEU	MODERAT
	MITJANA	LLEU	MODERAT	GREU
	ALTA	MODERAT	GREU	MOLT GREU

Exemple 4: Escala manual de 7 m amb un esglaió defectuós situat a 0,5 m de terra, utilitzada ocasionalment.

- Risc: Caiguda de persones a diferent nivell (codi 01)
- Probabilitat: Baixa
- Severitat: Baixa
- Valoració del risc: Molt lleu

¡Error! Marcador no definido.Exemple 5: Escala manual de 7 m amb un esglaió defectuós situat a 0'5 m de terra, utilitzada freqüentment.

- Risc: Caiguda de persones a diferent nivell (codi 01)
- Probabilitat: Alta
- Severitat: Baixa
- Valoració del risc: Moderat

¡Error! Marcador no definido.Exemple 6: Escala manual de 7 m amb un esglaó defectuós situat a 6 m de terra, utilitzada freqüentment.

- Risc: Caiguda de persones a diferent nivell (codi 01)
- Probabilitat: Alta
- Severitat: Alta
- Valoració del risc: Molt greu

g.2.) Riscos valorables per mesurament

Aquests riscos no es poden valorar adequadament sense els instruments de mesura apropiats, per la qual cosa s'aconsella, en el cas que n'hi hagi, que es contacti amb una entitat especialitzada degudament acreditada per l'autoritat laboral per desenvolupar actuacions com a servei de prevenció aliè.

g.2.1) Si hi ha normativa d'aplicació

La valoració s'ha d'efectuar d'acord amb aquesta normativa i el resultat obtingut es reflectirà directament a la casella corresponent (Valoració del risc), sense haver d'estimar la probabilitat ni la severitat, abans esmentades. En els casos oportuns (per exemple, quan es tracti de contaminants químics), sempre que la normativa ho permeti o no indiqui una altra cosa, es pot utilitzar també el procediment indicat a l'apartat g.2.2. següent (vegeu l'annex III).

Exemple 7: Màquina sorollosa. S'ha realitzat el mesurament del soroll d'acord amb les disposicions contingudes al RD 1316/1989, de 27 d'octubre (BOE núm. 263, de 2 de novembre de 1989). S'ha mesurat un nivell diari equivalent de soroll de 87 dBA.

- Risc: Exposició al soroll (codi 28)
- Probabilitat: --- (no cal)
- Severitat: --- (no cal)
- Valoració del risc: 87 dBA (la valoració es farà a partir de la comparació amb la normativa esmentada)

g.2.2) Si no hi ha normativa d'aplicació

En el cas que es disposi d'un criteri d'avaluació de validesa contrastada i hi hagi la possibilitat i la conveniència d'efectuar mesuraments ambientals, la valoració del risc es farà a partir de la comparació entre els resultats dels mesuraments efectuats i l'estàndard utilitzat, d'acord amb el sistema establert pel procediment d'avaluació emprat. El resultat numèric obtingut es traslladarà directament a la casella corresponent (Valoració del risc), i no cal fer cap estimació de la probabilitat ni la severitat.

Exemple 8: Exposició a vapors d'acetat d'etil durant 8 h/dia, 5 dies/setmana. Resultat del mesurament representatiu efectuat: 292 mg/m³. Criteri d'avaluació emprat: "Límits d'exposició professional per a agents químics a Espanya". Valor de referència (VLA-ED) per a aquest contaminant: 1460 mg/m³.

- Risc: Exposició a vapors orgànics (codi 27)
- Probabilitat: --- (no cal)
- Severitat: --- (no cal)
- Valoració del risc: 20 % DMP (1)

(1) La forma d'avaluar aquests tipus de riscos mitjançant el procediment del % DMP (percentatge de la dosi màxima permisible) figura a l'annex I.

h) Mesures correctores/controls periòdics (planificació)

Cal fer constar les mesures correctores apropiades per evitar, reduir o controlar (en aquest ordre de prioritat) cadascun dels riscos indicats, així com els controls periòdics (de condicions de treball i/o de

vigilància de la salut) que corresponguin. En tots els casos, cal que s'inclougi a la casella corresponent la lletra identificativa del risc en qüestió (de la A a la F), atès que, com és lògic, a un risc determinat pot correspondre més d'una mesura preventiva o control periòdic.

i) Prioritat

En funció de la valoració del risc, s'assignarà la prioritat d'execució qualificada com a "alta", "mitjana-alta", "mitjana" o "baixa". En el cas de riscos que no es puguin mesurar (vegeu el punt 3.2.2.g.1), es poden utilitzar les correspondències següents:

VALORACIÓ DEL RISC	PRIORITAT
Molt lleu	Baixa
Lleu	Mitjana
Moderat	Mitjana-alta
Greu	Alta
Molt greu	(1)

(1) Vegeu el punt 3.2.3.

Exemple 9: Les prioritats assignades en els casos dels exemples 4, 5 i 6 podrien ser les següents:

Exemple 4: Valoració del risc: Molt lleu
Exemple 5: Valoració del risc: Moderat
Exemple 6: Valoració del risc: Molt greu

Prioritat: Baixa
Prioritat: Mitjana-alta
Prioritat: - (vegeu el punt 3.2.3)

j) Valoració econòmica

S'ha d'indicar el cost total estimat de la mesura correctora i/o del control periòdic previst.

k) Termini

S'ha d'indicar el termini d'execució previst de la mesura correctora. Quan es tracti de controls periòdics, aquest apartat s'haurà d'utilitzar per indicar-ne la periodicitat.

l) Observacions

Aquest espai s'ha d'utilitzar per fer els aclariments que es considerin necessaris i que tinguin relació amb els continguts de l'avaluació.

II) Signatura i segell

Cal fer constar la signatura de la persona que hagi realitzat l'avaluació i, si s'escau, el segell de l'entitat a la que pugui pertànyer, així com la data en la qual s'hagi finalitzat l'informe de l'avaluació.

3.2.3 Observacions

a) Quan el resultat de l'avaluació posi en evidència l'existència d'un risc qualificat de "molt greu" (conseqüència d'una probabilitat alta i d'una severitat alta), cal prendre mesures immediatament per evitar, reduir o controlar el risc, sense necessitat de recórrer a la planificació que, en tot cas, caldria fer *a posteriori* per tal de ratificar la conveniència de les mesures adoptades o de substituir-les per d'altres més convenients. També cal actuar amb aquesta diligència, sempre que sigui possible, en el cas de riscos qualificats com a "greus" (probabilitat alta i severitat mitjana o viceversa) i, si més no, la planificació corresponent ha de preveure l'adopció de mesures preventives amb prioritat alta i amb el termini d'execució més breu possible.

b) Per planificar i desenvolupar correctament l'activitat preventiva, cal tenir en compte els principis generals que s'indiquen a l'article 15 de la Llei 31/1995, i fer especial esment del que disposa l'apartat

g), referent a la planificació.

c) Quan l'avaluació exigeixi la realització de mesuraments, anàlisis o assaigs (vegeu l'apartat g.2 anterior) i la normativa no indiqui els mètodes que cal emprar, i a fi que en sigui garantida la fiabilitat, s'han d'utilitzar –en el cas que n'hi hagi, i per ordre de prioritat- els procediments recollits a:

- ⇒ les normes UNE;
- ⇒ les guies dels organismes tècnics competents de l'Administració de l'Estat i de les comunitats autònomes;
- ⇒ les normes d'entitats internacionals de prestigi reconegut en aquesta matèria;
- ⇒ altres normes o procediments, descrits documentalment, que ofereixin el suficient nivell de fiabilitat tècnica.

També caldria seguir aquest mateix criteri d'actuació en les fases de planificació i d'adopció de mesures preventives, a l'hora d'estudiar, seleccionar i exigir els requisits mínims que aquestes hagin de complir.

d) L'avaluació de riscos s'ha de realitzar mitjançant la intervenció de personal competent, d'acord amb el que disposa el capítol VI del RD 39/1997, de 17 de gener, pel qual s'aprova el Reglament dels serveis de prevenció, on s'indiquen els tipus d'avaluació que poden realitzar, respectivament, les persones qualificades per desenvolupar funcions preventives de nivell bàsic, intermedi o superior.